

همایش ابوطالب علیه السلام حامی پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله

مهدی فرمانیان^۱

حضرت ابوطالب علیه السلام کلیددار کعبه، پناهگاه درماندگان، یاور محرومان و بزرگ‌ترین حامی رسول خدا صلی الله علیه و آله در مکه بود. حمایت مثال‌زدنی ایشان از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله، سجایای اخلاقی، مجاهدت و میراث ادبی او از جمله موضوعاتی است که در طول تاریخ، برخی از نویسندگان شیعه و اهل سنت درباره‌اش قلم زده‌اند. در کنار روایات معصومان علیهم السلام، بسیاری از بزرگان، آثاری درباره ایمان ابوطالب علیه السلام نگاشته‌اند که نامشان در تاریخ ثبت و ضبط است. پژوهش‌ها و مطالعات تاریخی نشان می‌دهد حضرت ابوطالب علیه السلام در کنار حضرت خدیجه علیها السلام از حامیان اصلی پیامبر صلی الله علیه و آله بودند و سال دهم بعثت که پیامبر صلی الله علیه و آله این دو یار را از دست دادند «عام‌الحزن» نامیده شد.

در دوران سخت شعب ابی‌طالب و محاصره اجتماعی و اقتصادی قریش، کافران درخواست کردند ابوطالب علیه السلام، پیامبر خدا صلی الله علیه و آله را به آنان تحویل دهد. حضرت ابوطالب علیه السلام در پاسخ «قصیده لامیه» را سرودند و اعتقادشان را در آن اظهار کردند. قصیده لامیه اوج اعتقاد و ایمان حامی پیامبر صلی الله علیه و آله را به نمایش گذاشته است. حضرت علی علیه السلام بسیار علاقه داشت اشعار و سروده‌های حضرت ابوطالب علیه السلام حفظ شود. ایشان می‌فرمود:

تَعَلَّمُوهُ وَ عَلِّمُوهُ أَوْلَادَكُمْ، فَإِنَّهُ كَانَ عَلَى دِينِ اللَّهِ وَ فِيهِ عِلْمٌ كَثِيرٌ.

آن اشعار را فرا گیرید و آنها را به فرزندان خود نیز یاد دهید؛ زیرا اشعار حضرت ابوطالب علیه السلام، مطابق دین خدا است و علوم بسیاری را در بر دارد.^۲

بدین ترتیب لازم بود همایشی فاخر برای معرفی و شناخت هرچه بهتر و بیشتر حضرت ابوطالب علیه السلام برگزار شود تا با تکیه بر آثار و مکتوبات روایی و تاریخی و با استفاده از زبان هنر و

۱. معاون علمی و فرهنگی مجمع جهانی اهل بیت علیهم السلام.

۲. وسائل الشیعة، ج ۱۲، ص ۲۴۸؛ الحجة علی‌الذاهب، ص ۱۳۰.

رسانه، جنبه‌های شخصیتی ایشان برای خاص و عام برجسته و معرفی گردد. لذا همایش بین‌المللی «حضرت ابوطالب علیه السلام حامی پیامبر اعظم ﷺ» با عنایت خداوند متعال، حمایت مراجع عظام تقلید و به همت مجمع جهانی اهل بیت علیه السلام برگزار شد تا گامی مهم در مسیر شناخت نقش و جایگاه حضرت ابوطالب علیه السلام در تاریخ اسلام برداشته شود.

برگزاری ۴۵ پیش‌نشست در دانشگاه‌های معتبر داخلی و خارجی و محافل حوزوی و علمی، ترتیب گفت‌وگوهای علمی با ۷۷ شخصیت حوزوی و دانشگاهی داخلی و بین‌المللی، برگزاری جشنواره‌ها و محافل ادبی رسانه‌ای، جشنواره کودک، جشنواره خطاطی و برگزاری نمایشگاه‌های هنری، بخشی از دستاوردهای همایش بین‌المللی حضرت ابوطالب علیه السلام بود که در اسفند ۱۳۹۹ خورشیدی برگزار شد.

مهم‌ترین رهاورد علمی همایش را بی‌شک باید مقالات و کتبی دانست که توسط فرهیختگان حوزوی و دانشگاهی جهان اسلام تالیف شد. شناخت ابعاد شخصیتی حضرت ابوطالب علیه السلام با دریافت حدود ۴۰۰ مقاله به زبان‌های فارسی، عربی، انگلیسی، اردو و پرتغالی از سوی نویسندگان و فرهیختگان فِرَق مختلف اسلامی، اعم از اهل سنت و شیعه، همچون زیدیه، اسماعیلیه، علویان و اباضیه، نشان‌دهنده اهتمام جهان اسلام به حامی پیامبر ﷺ بود. از این میان، حدود ۱۲۰ مقاله پس از ویرایش‌های مکرر محتوایی و شکلی به همراه کتب، رسائل و آثار ادبی و هنری برگزیده در «مجموعه آثار همایش بین‌المللی حضرت ابوطالب علیه السلام، حامی پیامبر اعظم ﷺ» در تابستان ۱۴۰۲ منتشر و به پیشگاه علما، اندیشمندان و پژوهشگران تقدیم خواهد شد. تعدادی از مقالات همایش، بعداً در مجلات پژوهشی از قبیل «تشیع‌پژوهی»، «سیره‌پژوهی»، و «پژوهش‌های اسلامی خاورشناسان» منتشر شده یا خواهد شد و اینک حدود ۲۰ مقاله دیگر در چهار شماره از نشریه وزین «دانش‌ها و آموزه‌های قرآن و حدیث» منتشر می‌شود که بدین‌وسیله از همکاری حجت‌الاسلام و المسلمین محمد مهدی احسانی‌فر مدیر مسؤول مجله و نیز سردبیر محترم و سایر دست‌اندرکاران این مجله سپاسگزاری می‌کنم.

از خداوند متعال برای همه کسانی که در برگزاری همایش و به‌ثمرنشتن آثار آن، همکاری کردند، توفیقات روزافزون مسالت دارم و امیدوارم همواره در خدمت به مکتب نورانی اهل بیت علیه السلام و نشر معارف آن موفق باشند.